

Елена Отыч

Педагогика искусства в развитии творческого потенциала педагога внешкольного учебного заведения

Аннотация. *Определены сущность и характерные черты творческого потенциала педагога внешкольного учебного заведения. Обоснована роль педагогики искусства в его развитии.*

Ключевые слова: *творческий потенциал, педагогика искусства, художественная педагогика, внешкольное учебное заведение.*

Olena Otych

Pedagogics of art in development of creative potential of teacher of out-of-school educational establishments

Summary. *Essence and personal touches of creative potential of teacher of out-of-school educational establishment is certain. The role of pedagogics of art is grounded in his development.*

Key words: *creative potential, pedagogics of art, artistic pedagogics, out-of-school educational establishment.*

УДК 001.891:378.1

**Ірина Погоріла,
Олександр Романенко,
м. Київ**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК
ФАКТОР СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ**

Поняття “науково-дослідницька діяльність студентів” включає в себе навчання студентів елементам дослідницької діяльності, а також наукові дослідження, що здійснюють студенти під керівництвом викладача. Науково-дослідницька діяльність забезпечує єдність освіти і науки у підготовці майбутніх професіоналів, формування наукового світогляду студентів, оволодіння ними методологією і методами наукового пошуку; надання допомоги студентам у прискореному оволодінні професійними навичками; прищеплення студентам навичок самостійної роботи; дослідницьких умінь, розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання на практиці; залучення здібних студентів до розв’язання наукових проблем; вироблення потреби у студентів-науковців у систематичному оновленні та вдосконаленні своїх знань; розширення наукової ерудиції [5,

с. 159]. Науково-дослідницька діяльність включає планування, організацію та виконання наукових досліджень, постановку наукового експерименту, обробку наукових даних. Студент-дослідник набуває навичок теоретичного осмислення своєї майбутньої професійної діяльності, самостійності суджень, постійно збагачувати власні знання, мати особистісний погляд на виникаючі проблеми.

Науково-дослідницька діяльність студентів поза навчальним процесом, зокрема, є ефективним методом підготовки якісно нових фахівців у вищому навчальному закладі, сприяє розвитку індивідуальних здібностей особистості, творчого мислення, дослідницьких навичок, наукової інтуїції, самореалізації, становлення висококваліфікованих професіоналів [1, с. 12-16].

Науково-дослідницька діяльність студентів у вищому навчальному закладі - це цілісна системна структура, зміст і характер якої визначаються проблематикою дослідницької і науково-методичної діяльності відповідної кафедри, тематикою наукових досліджень, умовами пошукової роботи студентів тощо.

Науково-дослідницька діяльність студентів спрямовується і підтримується нормативно-законодавчими документами, зокрема Державною національною програмою “Освіта” (Україна ХХІ століття)” (1994 р.), Законами України “Про наукову і науково-технічну діяльність” (1999 р.), “Про вищу освіту” (2002 р.), “Національної доктрини розвитку освіти” (2002 р.), Програма “Навчання протягом усього життя (2007-2013)” тощо.

Основними завданнями науково-дослідницької діяльності студентів є оволодіння ними науковими методами пізнання, навчання методиці та засобам самостійного вирішення наукових задач, стилю й навичкам праці у наукових колективах, ознайомлення з методами організації їх роботи, сприяння успішному вирішенню актуальних наукових проблем сьогодення, успішній адаптації у соціумі.

Молода людина формується як особистість через процес соціалізації, яка включає культуру людських відносин і суспільного досвіду, соціальні норми, види діяльності, форми спілкування, соціальні ролі. Відомо, що у студентському житті задіяні всі механізми соціалізації, зокрема, через систему освіти здійснюється опанування соціальної ролі студента, його підготовка до соціальної ролі “професіонал”, одночасно спрацьовують механізми соціального впливу з боку викладачів,

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

одногорупників, однокурсників, членів студентських наукових гуртків, товариств, засобів масової інформації. Також у студентському середовищі зустрічаються явища конформізму (робити як всі), сугестивність (навіюваність, при якій людина піддається впливу) [2, с. 477]. Студенти характеризуються прагненням самостійно і активно вибирати життєвий стиль та ідеал. Соціалізація молодого людини часто відбувається за її активної участі, вона сама вибирає певний ідеал і наслідує йому. Під час становлення особистості відбувається наслідування – відтворення досвіду інших людей, їх рухів, вчинків, мови; опанування соціальних ролей-шаблонів поведінки, вироблених у даному суспільстві для виконання певної соціальної функції, для реалізації певного соціального статусу [2, с. 490]. Таким чином, навчання у вищому навчальному закладі, під час якого формуються пізнавальні, мотиваційні, емоційні, вольові властивості особистості, є важливим фактором соціалізації особистості студента. Знаючи природу і психологічну структуру певної якості, зокрема, правильне уявлення про зміст та значущість професії лікаря, доцільно, наприклад, використовувати виховні можливості різних інструментів і умов вищого медичного навчального закладу в цілому. Початком формування якості професіонала є розуміння студентом майбутнього фаху. Потім студентом засвоюється і виробляється позитивне ставлення, а згодом з'являється інтерес до обраної професії, формування переконань у своїй професійній придатності, розуміння необхідності опанування всіма дисциплінами, вироблення прагнення цікавитись новими відкриттями у науковому світі, уміння направляти своє самовиховання на користь роботі, постійно поповнюючи свої знання [2, с. 478-479].

Залучення студентів до науково-дослідницької діяльності з першого курсу сприяє ранньому обранню наукового напрямку для подальшого наукового і професійного розвитку, при чому важливо залучати до наукового пошуку не поодиноких студентів, а допомагати реалізації творчого потенціалу кожній молодій людині-майбутньому фахівцю.

Викладач вищого навчального закладу, зокрема, керівник наукового студентського гуртка, педагог має сформувати правильне уявлення молодого людини про значення в її житті науково-дослідницької діяльності, розуміння того, що науковий пошук має бути не самоціллю, а потребою та задоволенням. Саме викладачу належить місія підготовки студента до виконання

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

професійних, громадських та соціальних обов'язків. Важливим є розуміння з боку педагогів вищої школи того, що сприятливе оточення забезпечує оптимальні умови для особистісного та професійного розвитку особистості, становленню студентів як науковців. Об'єднання зацікавлених студентів у гурток обумовлює подібність інтересів, мету, психологічні особливості, тим самим сприяє зниженню втомлюваності, підвищенню працездатності, згуртуванню групи, створенню комфортного мікроклімату у колективі, співробітництву, взаємодопомозі, колегіальності, підвищенню самооцінки. Змістом своїх бесід, своєю поведінкою, відповідальним ставленням до справи, науки, людей, зокрема, студентів, викладач здійснює вплив на них. Пріоритетом у суб'єкт-суб'єктній взаємодії викладача і студента має бути заохочення до самостійної наукової діяльності, підтримка починань і ідей, порада, похвала і уникнення, неприпустимість при цьому докорів, іронії, зневаги до молодого дослідника [4, с. 19-21].

Студенти виявляються готовими до науково-дослідницької діяльності у разі вміння ставити перед собою мету, якої слід досягнути, наявності мотивації, творчих здібностей, знань, умінь, прагнення до наукового пізнання та розвитку, високої вимогливості до себе.

Система науково-дослідницької діяльності студента-медика є складовою професійної підготовки, що сприяє становленню особистості лікаря, формуванню проєктувальних, адаптаційних, організаційних, мотиваційних, комунікативних, пізнавальних умінь.

Науково-дослідницька діяльність студентів здійснюється за такими напрямками: науково-дослідницька робота, що відбувається у позааудиторний час; участь у конференціях; публікація статей та тез доповідей.

Формами науково-дослідницької діяльності студентів є написання науково-дослідницької роботи з конкретної теми за власним вибором або за рекомендацією керівника гуртка; виконання науково-дослідницьких завдань, що містять елементи проблемного пошуку; виконання завдань дослідницького характеру на базі науково-дослідницьких інститутів, медичних установ. Саме в межах наукового гуртка студенти складають анотації та реферати з прочитаної вітчизняної та іноземної наукової та спеціальної літератури, набувають навички проведення експерименту і обробки одержаних результатів, готують повідомлення і роблять доповіді на засіданнях гуртка, за

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

рекомендаціями наукового керівника – наукових семінарах, конференціях.

Науково-дослідницькою діяльністю передбачається не тільки участь студентів у роботі наукових предметних студентських гуртків, проблемних груп, а й робота у студентських інформаційно-аналітичних групах, лекторська діяльність. Участь у студентському науковому гуртку впливає на розвиток наукового професійного потенціалу майбутнього лікаря.

Науково-дослідницька діяльність вчить студента-гуртківця систематичності, системності, самоорганізації, організованості, спостережливості, власному баченню проблеми, а також мовній культурі, риторичі. Ефективність науково-дослідницької діяльності залежить від скоординованості усіх компонентів системи професійної підготовки, сформованості спонукально-мотиваційної сфери студента.

Зокрема, членами наукового студентського гуртка кафедри біології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця у 2010 році зроблено на конференціях, у тому числі міжнародних, 44 доповіді, матеріали яких видані друком.

Студенти, які активно займаються науково-дослідницькою діяльністю на кафедрі в межах студентського наукового гуртка, можуть отримати рекомендацію кафедри до вступу у Наукове студентське товариство імені О. Киселя.

Етапами науково-дослідницької діяльності як цілісної системи є: здібний ліцеїст – ініціативний студент-дослідник – творчий аспірант – лікар-вчений. Наступність у даній системі починається із формування потреби навчатися протягом усього життя, залучення молоді, зокрема, студентів різних курсів і факультетів, ліцеїстів – майбутніх студентів до науково-дослідницької діяльності у межах студентського наукового гуртка, об'єднання студентів різних вікових категорій у проблемні пошукові групи за інтересами, залучення до обговорення статей та тез доповідей гуртківців-новачків більш досвідченими студентами-старшокурсниками, запрошення студентів-гуртківців, зокрема, старости або заступника старости гуртка, на засідання кафедри, де заслуховуються питання науково-дослідницької діяльності студентів [3, с. 107-108].

Отже, науково-дослідницька діяльність є ефективним засобом виявлення обдарованої молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності, а також

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

одним із важливих засобів підвищення якості підготовки і професійного становлення фахівців, здатних творчо застосовувати у практичній діяльності сучасні наукові досягнення для вирішення актуальних проблем сьогодення.

Література

1. Евдокимов А. К. Научно-исследовательская деятельность в высшей школе / А. К. Евдокимов. Доклады Педагогического симпозиума “Проблемы молодежного научного творчества”. – М.: РОО “НТА АПФН”, 2002. – С. 12-16.
2. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 512 с.
3. Погоріла І. О. Проблеми та перспективи раннього професійного самовизначення ліцеїстів: психолого-педагогічні аспекти / Погоріла І. О., Романенко О. В. // Науковий вісник Академії вищої школи України. – 2004. – № 28 (січень-березень). – С. 107-108.
4. Погоріла І. О. Модель професійної діяльності викладача в системі вищої медичної освіти / Погоріла І. О., Романенко О. В. // Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплін в медичних освітніх закладах (біологія, фізика, хімія, психологія та педагогіка): Матеріали Міжрегіональної науково-методичної конференції, 26-27 травня 2010 р. – Харків: МіФ, 2010. – С. 19–21.
5. Погоріла І. О. Особливості організації роботи з обдарованою студентською молоддю / Погоріла І. О., Романенко О. В. // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції [“Методика викладання природничих дисциплін у вищій школі”. ХУП Каришинські читання], (Полтава, 27-28 травня 2010 р.) / Полтав. Нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка /за заг. ред. М. В. Гриньової. – Полтава: Астрія, 2010. – С. 159.

Ирина Погорелая, Александр Романенко ***Научно-исследовательская деятельность как фактор*** ***социализации студентов-медиков***

Аннотация. Обсуждаются психолого-педагогические аспекты участия студентов-медиков в научных исследованиях. Акцентируется внимание на положительном влиянии научно-исследовательской деятельности на становление будущего врача. Раскрывается роль преподавателя в ориентации молодежи на исследовательскую деятельность.

Ключевые слова: студент-медик, студенческая научная работа.

Irina Pogorila, Alexandr Romanenko ***The student's scientific as a factor in the socialization*** ***of medical students***

Summary. Psychological-pedagogical aspects of medical students' participation in the scientific work are discussed. Attention is paid on a positive influence of research work in future medical doctor formation. The teacher role in the student's interest to research work stimulation is described.

Key words: medical student, student scientific work.

УДК 370.174

**Ірина Сагун,
м. Черкаси**

ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ПРОПОЗИЦІЙ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ТРЕТЬОГО ВІКУ НА БАЗІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тенденції старіння населення, які стали помітними та характерними для багатьох країн світу в кінці ХХ ст. викликають сьогодні низку соціально-економічних та політичних проблем пов'язаних з місцем та роллю людей поважного віку у соціумі, які вступили у постпрофесійну фазу життя.

Одним зі шляхів розв'язання цих проблем є надання спільноті старшого дорослого віку можливості для індивідуального розвитку та участі в суспільно-політичній та громадській діяльності. Освіта дорослих є ефективним засобом реалізації такої можливості, інтегративним елементом життєдіяльності особистості. Пріоритетним завданням освіти дорослих, наголошується в матеріалах ЮНЕСКО, – є забезпечити людину комплексом знань і умінь, необхідних для активного творчого життя в сучасному суспільстві, що динамічно змінюється.

Найважливішим аспектом освіти людей третього віку є переконання людини в необхідності її позитивного розвитку як фахівця, громадянина, особистості. Окрім того, люди старшого дорослого віку, володіють значним, накопиченим впродовж життя потенціалом знань та досвіду, необхідним для зближення генерацій, сприяння інтеграції до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього і науково-технічного середовища.

В постіндустріальному суспільстві впровадження освітніх послуг для старших дорослих розглядається з точки зору доцільності отримання кваліфікацій, можливості їх економічного використання, рентабельності інвестицій в порівнянні з освітою